Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 178. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 18-го ВЕРЕСНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TURSDAY, SEPTEMBER 18, 1984 No. 178. VOL. XC.

УСПІШНА МАНІФЕСТАЦІЯ У ВАШІНҐТОНІ

Біля 12,000 українців майже з усіх громад в ЗСА взяли участь у маніфестації проти русифікації України та відзначили 20-ліття відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашінгтоні, в неділю, 16-го вересня. У пополудневих годинах, в Кеннеді центрі, відбувся величавий концерт української клясичної музики. Подробиці про цей черговий великий здвиг українців в столиці ЗСА будуть подані в наступних числах „Свободи".

Сен. П. Юзик буде головним промовцем на бенкеті УНС у Філядельфії

Філядельфія. — Щоденник „Свобода" вже раніше інформував читачів про це, що Управа Окружного Комітету УНС у Філядельфії, яку очолює Петро Тарнаський, приготовляється вшанувати 90-річчя Українського Народного Союзу святочним бенкетом.

Сен. П. Юзик

Заплянований бенкет відбудеться в неділю, 23-го вересня ц.р., о год. 3-ій по полудні в гостинних приміщеннях українського ресторану „Дуґенс", при 7900 Рузвелт булевард у Філядельфії.

Головним промовцем на бенкеті буде головний директор УНС для Канади сен. Павло Юзик.

У мистецькій частині будуть виступати ансамбль бандуристів „Бурлаки" з Вілмінґтону, Дел., під мистецьким керівництвом Сергія Ковальчука і солістка — Ліна Белюць, колишня артистка Чернівецького драматичного театру, при акомпаньяменті своєї доні Ради.

До участи у цьому ювілейному бенкеті Управа Окружного Комітету запросила в першу чергу Митрополита Української Католицької Церкви у ЗСА Стефана Сулика, як рівнож декана Української Православної Церкви митрофорного протоієрея Михайла Борисенка. Тому, що Митрополит Стефан у цей день буде перешкоджений, в його імені Митрополію буде репрезентувати Філядельфійський декан о. митрат Мирослав Харина.

Слід згадати, що до участи в бенкеті є запрошені усі місцеві і позамісцеві українські суспільно-громадські установи та братські союзи. Рівнож запрошено управи й членство усіх відділів об'єднаних у Філядельфійській Окрузі та українське громадянство Філядельфії й околиці.

Комітет інформує, що ще можна набути квитки вступу на бенкет у Канцелярії Округи, при 5004 Н. Олд Йорк ровд, Філядельфія, або замовити телефонічно у касира Івана Данківського (215) 457-5471 і 455-2849.

Втікачі з Польщі відповідають тільки по-українськи

Філядельфія (О.Т.). — З Европи наспів до ЗУАДК-у інформативний репортаж про українських втікачів з Польщі, поміщений 30-го липня, ц.р., в щоденнику „Дзеннік Польскі" у Лондоні, Англія. Переклад цього репортажу на українську мову друкуємо в цілості:

„Переселенчий табір Трайскірхен під Віднем пережив 18-то липня ц.р. 'інвазію' політичних втікачів.

Після полудня згаданого дня пасажири аватобусів з польськими реєстраційними таблицями під'їхали до воріт табору, висіли з багажем і пройшли ворота, заявляючи, що просять про політичний азиль.

Вступне інтерв'ю виявило, що ці молоді люди у віці від 20 до 30 років є громадянами Польщі і вміють говорити по-польському, але вони заявили, що відповідатимуть тільки по-українськи тому, що є членами українського народу. Тоді приведено перекладачів. На основі вияснень стверджено, що вони жили в околицях Щеціна в Польщі. На думку влади, вони належать до українських націоналістичних угруповань.

Прогулька в кількості 180 осіб під проводом священика, перед полуднем проїхала австрійсько-чеський кордон і прямо прибула до переселенчого табору з ціллю прохати про азиль.

119 осіб пройшло крізь ворота, а тільки одна особа постановила далі продовжувати подорож з рештою учасників прощі до Святішого Отця. У висліді такого рішення частина порожніх автобусів повернула до Польської Народної Республіки, а два інші поїхали в дальшу подорож до Риму. Більшість учасників прощі є греко-католиками. Компетентні чинники припускають, що решта прочан у поворотній дорозі також попросить про азиль. Оці люди, що втекли, є знаменито зорганізовані, здисципліновані та рішучі в дії. Все вказує на те, що втечу дбайливо приготовано ще вдома. Біженці привезли зі собою велику кількість зразково спакованого багажу. Дітей не брали. Офіційно вони декляряють свою приналежність до українського народу. Від часу еміграції 'Солідарности' це є найбільша збірна втеча з Польщі.

Під теперішню пору від 1-го січня ц.р. група поляків у Австрії, яка одержала азиль, нараховує 1,812 осіб. На марґінесі цієї справи слід пригадати, що 19-го і 20-го липня ц.р. під час пресової конференції міністер закордонних справ Австрії Лянц заявив, що для поляків в'їздові візи до Австрії обов'язують надалі. На запит про причину цього, він відповів, що „знесення віз Австрією було б першим випадком, після грудня 1981 року, знесення віз, обов'язуючих для поляків на Заході". Кількість втікачів, що їх прийме Австрія, залежить від квоти, визначеної на цей рік країнами, які цих втікачів заберуть до себе, а це Америка, Австралія, Канада, Нова Зеляндія і інші.

На основі заяви, зложеної згаданими країнами, Америка прийме 2,500 осіб, Австралія — 1,500, а Канада — 1,000 осіб.

НЮЙОРКСЬКА ПОЛІЦІЯ арештувала 28 осіб в Брукліні, включно з трьома провідниками, та сконфіскувала масу кокаїни, пістолі та тисячі долярів в готівці. Поліційні чинники заявили, що цей осередок продавав тижнево кокаїни вартости 750,000 дол. Суд вимагає один мільйон долярів кавції від кожного з трьох провідників за звільнення до часу судової розправи.

НЮЙОРКСЬКА ГАЗЕТА ЗГАДУЄ ПРО ТЕРПІННЯ СВ. П. ПАТРІЯРХА ЙОСИФА

Ню Йорк. — Нюйоркський щоденник „Ню Йорк Трібюн" у числі з 14-го вересня на сторінці „Поневолений світ", яка появляється кожної п'ятниці у цій газеті, помістила довшу інформацію про раніші терпіння в численних совєтських концтаборах на протязі 18-ох років, приїзд на Захід, змагання за завершення Української Католицької Церкви патріярхатом і смерть Патріярха і Кардинала Йосифа Сліпого. Автором цієї інформації є молодий співробітник цієї газети українець Богдан Фарима. Інформація ілюстрована великою фотознімкою св. п. Патріярха Йосифа.

Автор дуже прихильної і об'єктивно написаної інформації переповідає також частину передісторії створення патріярхального руху в діяспорі, говорить про терпіння і формальну ліквідацію УКЦеркви на так званому Львівському соборі, знищення совєтським урядом української ієрархії, перебування Блаженнішого Й. Сліпого на Сибірі, його драматичний приїзд на Захід, найменування його Кардиналом, змагання за патріярхат і підтримку українських поселенців в країнах вільного світу для справи патріярхату.

В кінці своєї інформації автор відмічує, що не зважаючи на смерть невіджалуваного Патріярха Йосифа в українській діяспорі існує сильне переконання потреб дальшого змагання за патріярхат, тим більше, що такі патріярхати східнього обряду вже існують.

Вкінці автор згадує про вшанування Патріярха Йосифа в день похоронів в четвер, 13-го вересня і вияв загальної жалоби серед українців.

Під знаком смерти Патріярха проходив парафіяльний форум в Чикаґо

Чикаґо (М.В.). — У відповідь на несподівану вістку про смерть Блаженнішого Патріярха Йосифа чикаґський відділ відкликав заплянований на 8-9-го вересня Український Фестиваль, що мав відбутися в околиці собору свв. Володимира і Ольги та в його приміщеннях. Перед подібною проблемою стояв парафіяльний провід, який заплянував на суботу по полудні свій дискусійний форум усього парафіяльного активу. Але, порадившися, отці душпастирі і Парафіяльна Рада, організатори Парафіяльного Форуму рішили таки його відбути і провести в дусі ідеалів спочилого Патріярха та під знаком його смерти.

Отець Петро Ґаладза розглянув питання участи мирян і прицерковних організацій у житті парафії, зокрема під кутом її вдосконалення та пристосування до нових потреб. Доповідач визнав, що мирянський елемент, зокрема в цій парафії, відогравав визачну ролю і він далі апелював до відповідальности мирян продовжувати традицію і досвід піонерів парафії. О. Мирон Панчук поширив цю проблему до участи в парафіяльному житті середньої і молодшої ґенерації, зокрема, як зактивізувати молодих батьків, як працювати з парафіяльною молоддю та як опікуватися дітьми. В цьому відношенні зроблено поважний вклад — молодь зактивізувалися на відтинку молодіжного братства і заініціювала загальні пляни (з'їзд молоді під кличем „Молодь Христові", сприяла творенню братства молоді в інших парафіях тощо).

Близько 70 осіб парафіяльного активу, членів Парафіяльної Ради та управ прицерковних організацій — братств і сестрицтв та хорів — зійшлися о год. 2:30 щоб продискутувати проблеми парафії напередодні ювілею 1000-ліття хрищення Руси-України. Ішлося про підведення підсумків дотеперішньої праці та про накреслення завдань на найближчі чотири-п'ять років.

Д-р Василь Маркусь, відповідальний за ораганізацію форуму з рамени Президії Парафіяльної Ради, говорив про завдання і впливи парафії поза своїми рамками — в деканаті (місті), епархії та в цілій Помісній Церкві. Доповідач підсумував різні дотеперішні акції й ініціятиви, наприклад, видавничі, відновлення братського руху, променювання своїми ідеями обрядового відродження та патріярхальної самоуправности на цілу діяспору, сприяння формації молодих священиків тощо. Він настоював, що цей напрям праці має далі просвічувати парафії на найближче майбутнє.

Короткі доповіді на загальні теми виголосили отці душпастирі та провідні парафіяльні діячі. Згадкою про смерть Патріярха, вшануванням його пам'яті молитвою та пригадкою про попередні подібні форуми-наради відкрив сесію настоятель собору, о. митрат Маріян Бутринський. Він пригадав першу передсинодальну нараду, що її парафія свв. Володимира і Ольги відбула в 1969 році. Постанови цієї наради були взяті до уваги IУ Архиєпископським Синодом в Римі, що з признанням відзначив тодішній Первоієрарх Йосиф. В 1980 році парафія відбула другий форум, обговорюючи питання, „що далі" після десятилітнього ювілею парафії та її чималих оргаінзаційних успіхів.

Згодом відбулася коротка дискусія на пленарній сесії, а потім у трьох дискусійних групах. Керівниками груп були, крім Р. Кобилецького, д-р Юрій Гаєцький та студент теології Маріян Івахів. Вони також подали підсумки дискусій авдиторії у формі пропозицій і побажань.

Тепер має обговорити парафіяльний актив, як найкраще готуватися до ювілею 1000-ліття хрищення.

Мгр Євген Іванків, світський теолог, активний автор і поет, говорив на тему „Духовна і постійна віднова — тривала підвалина існування парафії, як традиційної, обрядової і української одиниці в Помісній Українській Католицькій Церкві. Інж. Степан Ґоляш написав доповідь на тему „Екстериторіяльна парафія — чинник поєднання розкинених парафіян і прихожан" Цю доповідь прочитав д-р Роман Кобилецький, що пізніше керував дискусією в одній з дискусійних груп та реферував її висліди.

Після форуму відслужено у Соборі свв. Володимира і Ольги Панахиду за спокій душі Блаженнішого Патріярха. Чоловічий хор співав Панахиду церковно-слов'янською мовою. В Панахиді взяла участь поважна кількість парафіян. Безпосередньо після Панахиди служили отці Вечірню, назагал вже рідку Богослужбу, в УКЦрквi, яку співали члени молодечого хору українською мовою.

Друга частина Парафіяльного Форуму 1984 року має відбутися 6-го жовтня з дальшими підсумками та пропозиціями, як ця велика парафія візьме участь у підготовці визначного ювілею в історії України.

БАПТИСТИ В СССР ПРОТЕСТУВАЛИ ПРОТИ АРЕШТІВ

Ленінград, СССР. — Приблизно 2,000 християн-баптистів й інших зібрались в Ленінграді, щоб послухати релігійної проповіді американського євангелиста пастора Биллі Ґрегема, який вже вдруге відвідує Совєтський Союз, щоб, як він каже, проповідувати там Слово Боже і нести розраду для тамошніх християн.

Цього разу, під час емоційної церемонії у вівторок, 11-го вересня, чотири баптисти піднесли вгору протестаційні транспаранти з вимогою, щоб уруд СССР дав можливість християнам користуватися Біблією у в'язницях і концентраційних таборах. Інший плякат вказував, що 200 баптистів перебувають у в'язницях за їхні релігійні переконання. Один молодий баптист заявив, що ув'язнені, про яких йде мова, не належать до урядової баптистської церкви контрольованої урядовими чинниками. Одна з жінок, перебиваючи демонстрантові кричала: „Не слухайте цього заколотника, ми тут вільні і маємо право вільно молитися та практикувати нашу віру!"

Пастор Ґрегем вийшов з наївною пропозицією, кажучи, щоб ті, які вірять в Христа піднесли руки вгору. Тільки невеличка кількість присутніх піднесли руки, — кажуть західні кореспонденти, — всі інші стояли непорушно, як мумії боячись і поворохнутись, знаючи, що за кожним їхнім рухом слідкують сотні агентів КҐБ, які змішавшись із зацікавленими вірними, виконували свою юдину роботу. Два чоловіки в темному цивільному одязі фотографували протестуючих і написи на плякатах, як також багатьох з-посеред присутніх.

Демонстранти, змішавшись серед гущі народу, зникли, але чи залишились вони нерозкритими покаже майбутнє. Багато присутніх плакали, коли Пйотр Ковальчік представляв пастора Б. Ґрегема і просив його провести молитву. Сам Ґрегем, кажуть спостерігачі, був цього разу більш обережний у своїх висловах. В одному піднесеному моменті він навіть заявив, що вірувати в Бога і бути практикуючим християнином в комуністичному світі, означає терпіти і бути готовим піти до в'язниці. Він також заявив 400 студентам теології Російської Православної Церкви, що їхній шлях може бути встелений терпінням, подібним до терпінь Христа.

Займаючи становище до політичної проблематики, пастор Ґрегем відмітив, що Бог не допустить до знищення світу, але переговори між потугами повинні відбутися якнайскорше. „Я не є пацифістом чи борцем за роззброєння, кожна країна має право обороняти себе, але якщо людство має перетривати катастрофу воно мусить діяти скоро, а не дотеперішніми темпами".

Шарлін Веллс стала „Міс Америкою"

Атлантик Сіті, Н. Дж. — У суботу, 15-го вересня ц.р., тут у Конвеншен Голл відбувся традиційний річний контест, на якому звання „Міс Америки" на 1985 рік здобула 20-річна Шарлін Веллс з Солт Лейк, Юта.

Шарлін Веллс „Міс Америка" 1985

Хоч, кандидатки на звання „Міс Америка" не мають як правило, ліберальних поглядів, проте Шарлін, студентка Бриґем Йанг університету в Юта, де вона студією журналізм, перевершила всіх своїх попередниць консерватизмом і виробленністю своїх поглядів. Для неї важливу ролю грає родина, вона підтримує додаток до конституції про молитву в школі, вона — проти законопроєкту про рівні права, проти абортів, засуджує „передшлюбні зносини", проти легалізації маріхуани і газартної гри. Шарлін Веллс — 5,8-футова бльондинка, що важить 120 фунтів, показала свої артистичні таланти, співаючи і граючи на арфі.

У СВІТІ

ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАРУШЕННЯ Совєтським Союзом договорів про продукцію і випробування нуклеарної зброї не будуть опубліковані, як раніше заявляли урядові чинники, в половині вересня. Білий Дім взяв до уваги пляновані зустрічі президента Роналда Реґена і державного секретаря Джорджа Шулца з міністром закордонних справ СССР Андрєєм Ґромиком, який приїжджає на сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй незабаром. Зустріч Ґромика з Реґеном, як відомо, відбудеться в Білому Домі 28-го вересня.

9 ІНДОНЕЗІЙЦІВ ЗАГИНУЛИ І 53 були поранені у зударі з поліцією під час великої демонстрації в Джакарті. Цивільні демонстранти, яких урядові речники назвали „мусулманськими екстремістами" заатакували камінням, пляшками, „коктейлями Молотова" та іншими предметами поліційні відділи і національних ґвардистів, які спочатку відповідали на атаку водними гарматами, слізним газом і пластиковими кулями, але коли заходи поліції для привернення спокою не мали успіху і товпа почала нищити майно, перевертати автомобілі, ранити поліціянтів, військові частини відкрили вогонь гострою амуніцією, від якої загинули цивільні особи і один поліціянт. Тільки коли з'явились більші відділи війська товпи демонстранятів припинили виступи і розбіглись по бічних вулицях міста.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПАСТОР Биллі Ґрегем, виступаючи в Талліні, Естонія, заявив, що президент Роналд Реґен не є прихильником війни, не зважаючи на те, що думають про нього совєтські урядові чинники і громадяни. Жарт Р. Реґена про „бомблення території СССР", був, на думку Ґрегема, дійсно жартом, і не становить жадної загрози для СССР чи іншої комуністичної країни. Під час візити до Верховної Ради Естонської ССР пастор Ґрегем заявив тамошнім офіційним особам, що він знає особисто Р. Реґена на протязі 30 років. „Він носить у своєму серці мир" і не приготовляється до жадного нападу на ніяку країну. „Він хоче бачити тільки свою країну міцною і готовою до оборони в кожчий час". Крім того Ґрегем наголосив позитивний характер Президента ЗСА, який хотів би бачити справедливість і свободу у цілому світі. Очевидно, совєтська преса й інші засоби масової інформації не помістили позитивних завваг Ґрегема, як також промовчали його виступи в Ленінграді.

ПАПА ВІДДАВ ПОШАНУ ГЕРОЇЗМОВІ УКРАЇНСЬКИХ ХРИСТИЯН

Вінніпеґ, Ман. — Папа Іван Павло II, виступаючи у Вінніпеґу у своїй подорожі по Канаді, віддав гідну пошану також для Української Мученичої Церкви і кілька разів підкреслював непересічний героїзм Української Католицької Церкви і її подвижників в окупованій комуно-московськими імперіялістами Україні.

Говорячи українською мовою, якою Папа добре володіє, Святіший Отець згадав теплими словами і про св. п. Патріярха і кардинала Йосифа Сліпого, який, як відомо, помер в Римі 7-го вересня ц.р., на 93-му році життя. Папа пригадав присутнім в українській катедрі свв. Володимира і Ольги у Вінніпеґу, про мужню поставу Патріярха Йосифа, його 18-річне страждання на Сибірі за справу віри і за єдність Української Католицької Церкви з Апостольською Столицею і про те, що Великий Покійник змагався довго за гідне місце УКЦеркви та завершення її структури патріярхатом. Крім того Папа визнав, що УКЦ може бути помостом між Ватиканом і Російською та Українською Православною Церквами в майбутньому.

Канадці українського роду усіх поколінь тепло і з ентузіязмом вітали Папу перед входом до катедри і на всіх його виступах та під час торжественної польової Служби Божої, яку Папа відправляв в трьох мовах — украніській, англійській і французькій — для понад 200,000 вірних на передмісті Вінніпеґу.

Вінніпеґ був обраний, як місце відвідин Папи, кажуть спостерігачі, бо в ньому схрещуються культури і традиції багатьох іміґрантів з декількох европейських країн. Між ними велику й дуже сильну та впливову ролю відіграють українці, про що, очевидно, знають у Ватикані. Вінніпеґ, який сьогодні нараховує 650,000 населення, є також місцем проживання багатьох новіших іміґрантів, які залишили свою батьківщину після Другої світової війни, були свідками нищення комуністичною Москвою їхніх Церков, культури і етноцидної політики Кремля, яку він стосував і стосує ще сьогодні тільки іншими методами. У цілій Канаді є 226,000 українців католиків, згідно із статистикою Церкви.

В урочистостях брали участь українські Владики з Канади. і ЗСА, хори, молодечі організації в одностроях, діти в національних одягах, церковні братства і сестрицтва, які зробили велике враження на голову Католицької Церкви, що було помітне у його виступах і підкресленні української присутности.

Про цю подію широко звітувала світова преса, радіо і телевізія, включно з американською.

В. Мондейл також зустрічатиметься з А. Ґромиком

Вашінгтон. Волтер Мондейл, кандидат на президента від Демократичної партії, також зустрічатиметься з міністром закордонних справ СССР Андрєєм Ґромиком і то день перед зустріччю Ґромика з президентом Роналдом Реґеном у четвер, 27-го вересня ц.р. Зустріч відбудеться в Ню Йорку і вона нібито була зорганізована „обидвома сторонами", хоч загально думають, що практичним полагодженням справи зустрічі займалися речники Демократичної партії, які можуть поставити партію у дуже незручне положення, якщо у переговорах будуть заторкнені справи про які кандидат на президента не повинен і не має права говорити з представником закордонної держави перед виборами, бо вести переговори із закордоном може тільки Уряд.

Речники Білого Дому заявили, що погодженість А. Ґромика зустрінутись також з кандидатом від Демократичної партії виразно вказує, що Москва вмішується до американських внутрішніх справ і хоче впливати на хід виборів. Деякі коментатори і аналітики передвиборчої проблематики думають, однак, що зустріч Ґромика з Мондейлом це тільки „косметика" без жадного практичного значення, щоб підкреслити, що СССР хотів би бачити зміни в Білому Домі. Натомість зустріч совєтського міністра з Р. Реґеном це вже певна вказівка звороту політики Москви, яка мабуть усвідомлює собі, що її прийдеться, хоче вона цього чи ні, співпрацювати з республіканською адміністрацією у чергових чотирьох роках.

Покищо немає пляну зустрічі людей Мондейла з речниками Адміністрації Р. Реґена, бо нормально так водиться, що кандидат на президента повинен поінформувати діючого Президента про хід переговорів. Мондейл однак заявив, що він після розмови відбуде пресову конференцію. Крім того, Мондейл вважає, що він не вмішується до справ закордонної політики, хоч так не думають аналітики, і навіть деякі демократи, які вважають, що зустріч Мондейла з Ґромиком пошкодить Демократичній партії у виборах.

В АМЕРИЦІ

ПРОМОВЛЯЮЧИ НА УНІВЕРСИТЕТІ Нотр Дейм в Савт Бенді, Інд., губернатор Нюйоркського стейту Маріо Квомо висловив критичні завваги на адресу католицьких провідників, кажучи, що як вони не можуть переконати „власного стада" придержуватись навчання своєї Церкви, вони не повинні домагатися законів, які примушували б інших прийняти ці навчання. Як відомо, губернатор Квомо і кандидатка на віцепрезидента ЗСА Джералдін Ферраро, як католики увійшли в конфлікт з архиєпископом Ню Йорку Джаном О'Коннором відносно леґалізації абортів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК В ОН Джін Киркпатрик, нав'язуючи до дискусії в Конгресі про це, чи американські громадяни можуть приватно допомагати антикомуністичним повстанцям в Нікараґуа, заявила, що це є в американській традиції допомагати і піддержувати політичні рухи, в які вони вірять. Число американців, які беруть участь в політичних конфліктах в Центральній Америці є порівняльно незначне. Вона ствердила, що в Нікараґуа під цю пору є понад 10,000 кубинціlв, в тому, 3,000 військовиків. Є там сотки болгар, чехів, східніх німців, лівійців і членів Палестинської Визвольної Організації.

З ПІВНІЧНОЇ КАРОЛАЙНИ повідомляють, що гураган „Даяна" перемінився в масовий дощ, знищивши численні прибережні містечка, й залишаючи тисячі мешканців без світла, харчів тощо. Стейтові урядові чинники повідомляють, що шкоди нароблені „Даяною" виносять мільйони, не згадуючи про невигоди та терпіння багатьох тисяч населення.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

ЗА РАТИФІКАЦІЮ ДОГОВОРУ ПРО ҐЕНОЦИД

Недавно президент Реґен заявив, що його Адміністрація домагатиметься від американського Сенату негайної ратифікації міжнародного пакту проти ґеноциду.

Цей пакт, на жаль, має довгу і сумну історію в Америці.

Як відомо, в 1948 році Об'єднані Нації, з повною піддержкою Уряду ЗСА, ухвалили важливий документ, „Конвенцію для запобігання і покарання злочину ґеноциду," офіційно визнаним міжнародною громадськістю. Там сказано, що зумисне чи припадкове нищення цілих народів на основі їхнього расового походження, релігії, етнічного кореня чи національности — вважається міжнародним злочином, караним судом. В історії є знані три специфічні приклади такого зумисного варварства як нищення цілих етнічних груп, а саме: 1) знищення шести мільйонів жидів (в Німеччині й інших европейських країнах) гітлерівським урядом в роках 1933 - 1944; 2) знищення понад семи мільйонів українського селянства, комуністичною Москвою в роках 1932 - 1933 під час штучного голоду в Україні та ще кількох мільйонів розстріляних в тих та пізніших роках в СССР; і 3) знищення 1,5 мільйона вірменського населення турками у роках 1915 - 1916, під закидом підозріння, що вони симпатизували з Росією, яка була тоді у війні проти Центральних Держав, отже також проти Туреччини.

Винахідником і основником самої назви „ґеноцид" був проф. Рафаель Лемкін, польський жид із Кракова (сьогодні вже не живе), який по прибутті до Америки співпрацював з проф. Левом Добрянським, тодішнім президентом УККА, від якого проф. Лемкін діставав деяку фінансову піддержку

Не зважаючи на це, що американський Уряд якраз первісно піддержував конвенцію про ґеноцид, Вашінґтон відмовився ратифікувати цей пакт, мимо того, що понад 96 інших урядів, включно із совєтським урядом, його ратифікували. Час від часу питання ратифікації були порушувані в Сенаті, але до рішучого голосування не приходило з різних причин. Найважливішим арґументом проти ратифікації були побоювання, що конвенція про ґеноцид може бути порушуванням суверенности ЗСА в справах домашнього порядку.

Такі питання існують і тепер, одначе Адміністрація президента Реґена рішила, що Америка скористає більше, ратифікуючи цей міжнародний договір, як його відкидаючи. Досі як згадано, 96 держав світу ратифікували цей договір.

Одначе, не треба забувати, що договір про ґеноцид залишається далі як документ, що радше висловлює ряд принципів ніж діє як інструмент судівництва.

В половині 1970 років в Камбоджі знищено 2 мільйони цивільного населення власним „революційним" урядом, і ні один із 96-ти сиґнаторів не запротестував проти порушників конвенції проти ґеноциду.

Як відомо, ряд американських консервативних організацій далі буде протиставитися проти ратифікації цеї конвенції. Не зважаючи на це, президент Реґен, як знаний консерватист, пропонує Сенатові ратифікувати цю конвенцію. На нашу думку, Америка морально скористає більше з ратифікації Конвенції ніж із її відкинення.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ у Вашінгтоні вдоволений заявою міністерства закордонних справ В'єтнаму, бо вона відкриває шлях до полагодження наболілої справи Камбоджі, Ляосу і розв'язки пропавших без вістей американських вояків у в'єтнамській війні. Група країн Південної Азії вже раніше пропонувала, щоб В'єтнам погодився на виведення своїх окупаційних військових частин з Камбоджі під наглядом Об'єднаних Націй, або іншої міжнародної організації. Тепер у Камбоджі перебуває біля 200,000 в'єтнамських вояків. Минулого тижня державний секретар ЗСА Джордж Шулц також звертався до уряду В'єтнаму, щоб він дозволив живим ще американцям і дітям народженим від американських батьків виїхати з В'єтнаму і переселитись до ЗСА.

В'ЄТНАМСЬКЕ РАДІО повідомило, що на в'єтнамсько-китайському кордоні продовжуються сутички між прикордонними військами. В'єтнамці заявили, що 13-го вересня китайські війська у провінції Га Туєн обстріляли з артилерії в'єтнамські прикордонні з'єднання. В перших 10-ох днях вересня було декілька сутичок між прикордонниками В'єтнаму і Китайської Народної Республіки.

Юрій Р. Рибак

ПРО ВАЛОВИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОДУКТ

В основному валовий національний продукт — ВНП (Gross National Product — GNP) — це ринкова вартість усіх готових дібр та услуг, які країна випродукувала під час означеного періоду часу. У практиці поняття „готових дібр та услуг" натрапляє на труднощі і тому потребує деякого упрощення. Наприклад, усю продаж домашнім господарствам уважають готовим продуктом. До ВНП зараховують теж інвестування підприємства та державні витрати. Коли ж підприємство купує сирівець чи півпродукт для дальшої перерібки — це не входить у ВНП. Причина в тому, що, скажімо, сталь для виробу холодільника є його частиною. Рахувати сталь окремо а готовий холодільник окремо дало б подвійну кількість зужитої сталі.

Одна з найбільш поширених метод — це ВНП — що вживається, як мірило для потвердження розвою народного господарства у даному році. У ЗСА ці інформації у більшості, збирає Департамент торгівлі.

Валовий національний продукт — складається із багатьох частин. Для кращого зрозуміння слід познайомитись із сумою витрат чотирьох головних родів дібр та услуг, а саме:

А) Американські особисті консумційні видатки творять коло дві третіх річного ВНП. Тут враховують приватні закупи тривалих дібр — домашнє устаткування, автомашини і т.п. та нетривалі добра — харч, одяг, медичне лікування, розвагові квитки до кін, театрів, на спортові імпрези тощо;

Б) коло 15 відсотків річного ВНП — це приватне інвестування, яке підлягає змінам економічної кон'юнктури і рішенні розбудови підприємства. Туди входить: будова нових будинків, машин, знаряддя як теж кошти маґазинування споживчих дібр, призначених для будучої продажі;

Б) Лише один відсоток ВНП припадає на чистий (нет) експорт, цебто різницю вартости поміж імпортом, а експортом у тому самому часі. Причина чому вживається лише чистий експорт є у тому, що валовий імпорт вже включено у консумційні числа;

Г) Валовий національний продукт виказує, що державні закупи виносять одну п'яту його вартости. Для прикладу згадаймо витрати на будову нових доріг, озброєння, заплату вчителів та вдержання збройних сил.

Країна може випродукувати цю саму кількість дібр, одначе під впливом інфляції їхня вартість у порівнянні з минулим буде вища. Це не дає правильного образу дійсного стану тому, і в ЗСА Департамент торгівлі мірить ВНП у т.зв. постійній валюті доляра і тепер вживає 1972 рік, як основу. Іншими словами вартість продукції кожного наступного року спирається на вартості, що існувала у 1972 році, цебто віддзеркалює вартість ринку який був тоді, і нічого від того часу не змінилось. Тим робом можна правильно оцінювати дійсні річні зміни у кількості валового продукту. Цифри ВНП, на жаль, не дають змоги виявити продукцію різних дібр, які мають різний вплив на країну. Мільйони долярів виданих на бомбовики чи нове озброєння збільшує ВНП, так само як мільйони долярів виданих на шкільництво, будову спортових стадіонів, шпиталів і захистів для дітей і старців. Одначе з соціоекономічного боку ця сама сума гроша дає інші наслідки.

Теж тяжко збагнути з ВНП інформацію відносно населення. Легко можна обрахувати скільки продукту тут є на мешканця, і взявши вартість ВНП, поділити через число населення. Але ця цифра є пересічна і не виявляє скільки є багатих, а скільки бідних. Скільки продукують чоловіки, жінки, етнічні групи, молоді, старі і т.п.

Можна б багато перелічувати недоліків ВНП, але знову ж не можна жадати, щоб створено одно число і в тому числі була інформація для кожного. Хто цього бажає може знайти у державній статистиці.

Усі знають, що цифри ВНП спираються на оцінці, одначе це не перешкоджає, щоб підприємці, економісти та державні мужі вживали їх як інформацію для означення стану динаміки народного господарства.

На міжнародному полі ВНП є одним із засобів порівняльного розвою народних господарств. Від довшого часу ЗСА знаходяться на першому місці, одначе вони не перші у скорості росту.

Згідно зі статистикою з 1980 року, найвищий ВНП мали такі країни: ЗСА, СССР, Японія, Західня Німеччина, Китай, Франція, Італія, Великобританія, Бразилія та Канада.

Дещо інакше представляється валовий національний продукт перерахований на одного мешканця. ЗСА знайшлись на четвертому місці після Катару, Кувейту Савдійської Арабії, але перед Швецією, Західньою Німеччиною, З'єдиненими Арабськими Еміратами, Швайцарією, Норвегією та Канадою.

У країнах, де уряд контролює економіку, вживають т. зв. чистий матеріяльний продукт (Net material product — NPM), що подає суму вартостей дібр і услуг продукції на протязі року. Особисту, фінансову і державну ділянки туди не враховують.

Ярослав Татомир

ВІЗЬМІМ МАСОВУ УЧАСТЬ У ВИБОРАХ

Цьогорічні загальні вибори, що швидко наближаються, можуть стати переломовою точкою, історичним пунктом не тільки в історії ЗСА, але в історії всіх народів земної кулі.

Велетенська історична вага цих виборів перш за все у тому що кандидат Республіканської партії Реґен — це перший Президент ЗСА, який ясно бачить Совєтський Союз таким, яким він є, ясно бачить і не боїться сказати, що „король нагий", не ховає голови у пісок і вірить, що ЗСА і вільний світ повинні і є достаточно сильні, щоб протиставитися імперіялізмові Москви і тероризмові на всіх континентах земної кулі. Він вірить теж, що основною передумовою миру у світі є мілітарна й економічна сила Америки.

Незвичайна вага цих виборів теж у тому що, республіканський кандидат президент Реґен присвячує багато уваги справі привернення і скріплення морально релігійних основ Америки.

Про виїмкову постать президента Реґена можна б писати багато та наші громадяни, з дуже малими виїмками, розуміють вагу і потребу перевибору Реґена і у цій статті обмежимося тільки до питання нашої якнайчисленнішої участи у цьогорічних виборах.

Проти Реґена — могутні сили

Перш за все хочемо остерегти перед неоправданим оптимізмом. На думку багатьох знавців, ці вибори виграє одна або друга сторона, малою різницею голосів.

Йдеться про те, що проти перевибору Реґена є не тільки велика Демократична партія, з виїмком консервативних демократів, але теж величезна більшість чорних, більшість робітничих юній, ліві й ліберали всяких відтінків, усякі гіппіси, більшість жидів, які традиційно голосують на кандидатів Демократичної партії і т.д.

Проти вибору Реґена працює поза кулісами, але повною парою Москва і її сателіти, які використовують або і самі творять різні групи „пісніків", групи за „замороження атомової зброї", різні групи, включно з „релігійними" групами в обороні Нікараґуа і Куби, проти Сальвадору і т.д.

Додаймо до цього велику частину американських засобів масової інформації, які день у день, безнастанно ведуть ліберальну, а то виразно ліву пропаґанду, критикують протикомуністичні рухи у ЗСА та поза межами Америки, вибілюють або промовчують злочини Москви й інших комуністичних режимів, обезцінюють і підривають патріотизм, релігійні почування і мораль американців та несвідомо, а деколи і свідомо діють в користь Москви і на шкоду ЗСА.

Усі вищезгадані групи — дуже активні і якщо „мовчазна більшість" буде дрімати перед виборами і у день виборів, є велика правдоподібність, що Реґен не буде перевибраний.

Поможім кандидатам, які нам помагають

Немає сумніву, що ми, без огляду до якої політичної партії належимо, повинні голосувати на Реґена і Буша. Ми діти народу, який переніс у минулому і ще переносить, у совєтській тюрмі народів, найбільший голокост XX-го століття повинні краще як будь-яка інша група американських громадян, розуміти вагу і значіння перевибору Реґена.

Ця наша одностайна піддержка республіканських кандидатів на президента і віцепрезидента країни, не повинна перерішувати нашого голосування на конґресменів і сенаторів. У тому випадку ми повинні допомогти нашими голосами перш усього тим, хто виявив зрозуміння для українських справ і хто допоміг чи нам допомагає.

Наша преса постійно інформує нас про акції на терені Конґресу і Сенату у справі комісії дослідження голоду в Україні, в обороні наших дисидентів, у справі Української Гельсінкської Групи і т.д. та про конґресменів і сенаторів, які активно піддержують ці справи, які вносять резолюції у цих справах і т.д. Нашим обов'язком є слідкувати за цими справами і у першу чергу допомогти нашими голосами цим кандидатам, які нам допомагають, без огляду чи вони кандидати Республіканської чи Демократичної партії.

За нашу 100-відсоткову участь у виборах

Зрозуміння величезної ваги цьогорічних виборів повинно виявляти себе у нашій якнайчисленнішій участі у передвиборчих акціях і у голосуванні.

Щоб якнайповніше використати наш привілей й обов'язок участи в цьогорічних виборах, ми повинні подбати про дві справи:

Перш усього ми повинні подбати, щоб усі наші громадяни, у виборчому віці, були зареєстровані у виборчих комісіях і мали право голосувати.

Другою важливою справою є те, щоб ці наші громадяни, які з причини старості, фізичних недомагань, браку авта і т.п. матимуть труднощі дістатись до місць голосування, одержали нашу заохоту і допомогу. Для цього ми повинні заздалегідь приготовити списки таких громадян і зорганізувати достаточну кількість авт або й автобуси для транспорту цих громадян до виборчих приміщень.

(Закінчення на ст. 3)

ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я

Д-р Ростислав Сочинський

Серцево-судинні недуги

III

У попередній статті, восьмій з черги („Свобода" ч. 173, з дня 11-го вересня ц.р.) ми коротко описали одну з недуг серця, викликану атеросклерозою, а саме удар серця. Сьогодні розповімо про інше гостре захворіння подібного походження, одначе з цілком іншими ознаками і наслідками.

Мозковий удар

„Удар" — це погане слово, тому сьогоднішні лікарі деякий час його уникали. Воно було прийняте стародавніми греками під назвою „апоплексія" (що походило від слів: уражати, або вдаряти), яке англійці переклали на „удар". Американські лікарі, щойно в п'ятдесятих роках цього століття покинули до того часу вживаний термін „мозково-судинний випадок" (катастрофа) і почали називати цю недугу її справжнім іменем.

На мозковий удар хворіє в Америці приблизно один мільйон 800,000 населення. Ця недуга в порівнянні з ударом серця менше смертоносна, але більше поширена і спроможна дуже тяжко покалічити людський організм. Вона постає тоді, коли в мозку, позбавленім достатнього допливу крови, гине багато нервових клітин. Тому, що ці клітини контролюють рух м'язів, деякі частини тіла підлягають паралічеві. Коли правий бік мозку уражений, ліва сторона тіла може бути спаралізована, коли ж ліва частина мозку заторкнена, то навпаки — параліч може вразити правий бік тіла. Особа, що зазнала удару мозку, може мати труднощі говорити, розуміти мову інших людей, писати і пам'ятати.

Наслідки удару мозку можуть бути незначні, або дуже важкі. Особа, яка зазнає апоплексії, може іноді цілком видужати на протязі кількох днів, чи тижнів, або залишитися калікою на протяг цілого життя. Жорстокість цієї недуги залежить від обсягу і розміщення ушкоджених нервових клітин і від того, як успішно організм може вирівняти та відновити нормальний доплив крови до ушкоджених частин мозку.

Медицина розрізняє три основні роди апоплексії: 1) тромбозний удар мозку, коли процес атеросклерози через осад товщевих субстанцій на стінах одної, чи більше мозкових артерій, звужує а то й закриває їх протоки, стримуючи доплив крови до деяких частин мозку;

2) емболічний удар, коли кровосціпень (тромб), утворений в іншій частині тіла, мандрує в системі кровообігу і опиняється в одній з мозкових бючок, закриваючи її отвір;

3) крововиливний удар — коли стіна мозкової артерії, ослаблена деґенеративними процесами й підвищеним тиском крови (неначе стара перержавіла рура водопроводу) тріскає і заливає частину мозку, вбиваючи її нервові клітини.

Кровотеча в мозку може також виникнути, як наслідок зранення черепа, або тоді, коли тріскає виповнена кров'ю торбинка, звана аневризмою.

Ознаки, які остерігають перед можливим мозковим ударом:

1) Раптова, переходова слабість, або нечутливість обличчя, рамени чи ноги;

2) тимчасова трудність або втрата мови й важкість розуміти мову інших;

3) Раптове, але також переходове затемнення, або втрата зору, зокрема в одному оці;

4) моменти подвійного бачення;

5) невияснені болі голови;

6) хвиливе запаморочення, брак балансу і навіть упадок;

7) Свіжа (недавня) зміна особливостей характеру та здібности ментального думання;

Люди які терплять на високе тиснення крови, виказують надмірний позем холестеролю у крові, хворі на цукрицю (діябет), чи переходять серію т. зв. малих ударів мозку, виставлені на найбільший риск і можливості зазнати тяжкого мозкового удару. Шість із семи осіб, які хворіють на апоплексію, мають понад 65 років. Тому зокрема старші віком громадяни негайно повинні звернутися до лікаря, коли зазнають вищезгаданих симптомів.

Висліди найновіших наукових дослідів, переведених у багатьох медичних осередках Північної Америки та Европи, показують, що існує можливість запобігати ударові мозку. Треба тільки втримувати тиснення крови у нормальних межах, споживати їжу з найменшою кількістю холестеролю, чи інших товщевих субстанцій, не вживати соли, уникати кофеїни (кава!), перестати курити цигарки, утримувати добру „форму" через фізичні вправи і вести відпружений спосіб життя.

Хірургічна профілактика

Особи, які пережили т.зв. маленькі мозкові удари або відчувають вищеописані ознаки, за порадою лікаря можуть піддатись операції, згідно з найновішою медичною термінологією, званою „тромбоендартероктомія" сонної артерії. Це вказане тоді, коли кровосціп застрягне у сонній артерії, яка міститься з боку шиї і через яку проходить доплив крови до мозку. Цю операцію проводиться так, що прорізується стіну артерії, усувається тромб (сціп) і судину зашивається. Ця операція може врятувати 85 до 90 відсотків хворих, які пере-

(Закінчення на ст. 4)

Любов Цегельська

ДЕРЖАВНА ЖІНОЧА ВЧИТЕЛЬСЬКА СЕМІНАРІЯ В ПЕРЕМИШЛІ

(На маргінесі з'їзду перемишлян 29 і 30 — го вересня на Союзівці)

I.

У збірнику „Перемишль — західній бастіон України" відомий громадський діяч проф. Богдан Загайкевич, який довгі роки вчителював у чоловічій гімназії, пише: „На підставі розпорядження австрійського Міністерства Освіти з 22.X. 1870 р. повстала в Перемишлі утраквістична учительська жіноча семінарія. При ній були: фреблівська шкілка й триклясова 'школа вправ'." (стор. 260). „По розвалі Австро Угорщини... не було чистоукраїнських учительських семінарій" (стор. 266). „Учительські курси з руською мовою навчання, що їх відкрито в шк. р. 1919/20 рівночасно у Львові (мужеські) а в Перемишлі жіночі, вважала Польща за великодушний акт великої ласки" (стор. 267). „Коли в шк. р. 1923/24 були вже повні чотири курси, перемінено їх на справжню семінарію, яка дістала назву: II. Державна Жіноча Учительська Семінарія з руською мовою навчання. Навчання всіх предметів відбувалося укр. мовою". „В шк. р. 1923/24 почалося ступневе польщення семінарії, через введення навчання польською мовою спершу трьох предметів історії, географії, науки про сучасну Польщу, а згодом педагогіки, психології, історії виховання та науки про дитину" (стор. 268).

„Вчили в семінарії Володимира Волянська, о. Омелян Кормош, Климентина Кульчицька, Олена Кульчицька, Ольга Левкевич, Ольга Погорецька (пізн. зам. Ґреголинська), Евстахія Тишинська, Ольга Ціпановська, Іван Шпитковський, Олена Яцишин".

Семінарія приміщувалася у вигідному просторому будинкові що був власністю Товариства Український Інститут для дівчат у Перемишлі (повна назва) при вул. Татарській ч. 6, а мешкальний будинок — Інститут був побіч під ч. 4, злучений зі школою тритим коридором. Коли я прийшла в шкільному році 1921/22 до четвертої кляси „школи вправ", що була при семінарії, в цьому будинку були й шість кляс народної школи, чи як її звали „школи вправ". Вчили там досвідчені педагоги, бо кандидатки на вчительок відвідували їхні лекції, або під їхнім наглядом переводили практичні лекції в клясах з ученицями. Директором обох шкіл був Софрон Матвіяс, він також викладав у семінарії математику. В народній школі вчили: Софія Гамерська (пізніше замужем Котис), Марія Мацюрак, Марія Новаківська, Марія Савицька, Володимира Колянківська.

Семінаристки опікувалися ученицями нижчих кляс школи вправ у часі перерв між лекціями, проводили з нами гри на коридорах, або літом та тенісовій площі. Всі семінаристки були українки, за виїмком двох жидівок. Все навчання в 4-ій клясі відбувалося українською мовою. Вчила мене пані Марія Новаківська, вдова по священику, старша особа, яка мала внучку трохи молодшу від мене. Коли вона довший час була хвора, заступала її „свіжо спечена" вчителька Ольга Патронік, яку ми дуже полюбили і ніяк не хотіли відтак з нею розставатися.

Дня 30 — го серпня 1924 року українські студенти з доручення УВО вбили директора школи С. Матвіяса й для семінарії прийшла велика зміна. Поляки використали цю подію для перенесення школи до польського будинку на Засяння, під управу польського директора Еміліяна Зарембы, мовляв на Татарській вулиці „віє протидержавним духом". Не вмію сказати про почування учениць і як вони пристосовувалися до нових обставин, бо була ще молода, в додатку один рік я павзувала, була дома, в містечку Сінява, а відтак пішла ще на один рік до школи ім. Маркіяна Шашкевича, щоб скінчити сьому клясу, без якої до семінарії не прийняли б. Склалося так, що господинею кляси була Марія Новаківська, ця сама, що вчила мене в четвертій клясі. Математику й фізику вчала Степанія Чайківська, релігію о. Петро Мягкий, спів Антін Пушкар.

До семінарії треба було здавати вступний іспит й ми його боялися, бо були чутки, що дуже „пересівають". Справді кляси були невеликі, а зголошень багато. Семінарія мала тоді вже п'ять років навчання, а не чотири, як давніше. Клясифікували гостро, в нашій клясі було спершу чи не 30 учениць (?), а до матури дійшло лиш 17, плюс дві, що прийшли з іншої школи й чотири, які доскочили до нас, перепавши в вищій клясі. І з тих не всі матуру здали.

Директором семінарії був Еміль Заремба, який відійшов восені 1930 року і при нашій матурі директоркою була вже Евгенія Жмурко, яка була значно прихильніше наставлена до українства. Е. Жмурко вже від літ учила в семінарії історію виховання, методику навчання, психологію. Ці предмети були в польській мові, але коли ми відвідували лекції в школі ім. Шашкевича (бо в більшості практикували в польській народній школі при семінарії), ми обговорювали відтак ці лекції в її присутності по-українськи. Одного разу, вже в п'ятому році, одна „репетентка", яка хотіла бути „більше папська, як сам папа", почала цілком без причини критикувати лекцію ведену польською мовою. Тоді Е. Жмурко звернулася до неї зі здивуванням: „Длячеґо кандидатка муві по польску?".

Інші наші вчителі це: Ольга Ґреґолинська (українська мова), Володимира Волянська (німецька мова й руханка), Кульчицька Климентина (математика й природничі науки), Ольга Левкевич (фізика й хемія), відома малярка Олена Кульчицька (рисунки, ручні роботи). Олена Яцишин (спів, теорія музики гра на скрипці). Всі ці вчителі викладали свої предмети в українській мові, а географія, історія і педагогічні предмети були в польській мові. Історії вчив коротко українець Іван Шпитковський, відтак полька Баховська, дуже добрий історик, незвичайно цікаво викладала; від 1928/29 шкільний рік географію й історію вчила Марія Зємська, яка навіть знести не могла слова „Україна, українці" і не позволяла нам на лекціях їх офіційно вжевати. Сама предмету добре не знала, казала нам на окремих аркушах виписувати події за датами і так бубнити запорядком на пам'ять. Сама, питаючи нас, дивилася на такий аркуш паперу.

(Продовження буде)

Дентист ОЛЬГА ОЛЕНКО

Профілактика хворіб ясен і зубів. Лікування і протезування. Косметична стоматологія. Приймається тільки за попереднім домовленням.

Адреса у Мангеттені:
ROCKEFELLER CENTER
630 5th Avenue, Room 1803
New York, N.Y. 10020

Адреса у Квінсі:
105-37 64th Avenue
Forest Hills, N.Y. 11375
(212) 459-0111

Український Музичний Інститут Америки, Інк.
Відділ в Ню Йорку
подає до відома, що

ШКІЛЬНИЙ РІК 1984/85 І ВПИСИ

починаються
18-го вересня 1984 р. в домівці УМІ в Ню Йорку
136 Друга Авеню — 3-ій пов., Дім Визвольного Фронту

Предмети навчання і учителі:

Скрипка: Рафаїл Венке, *Керівник Відділу УМІ* (201) 762-0756

Фортепіян:
Тома Гриньків .... (212) 724-0102
Галина Мірошниченко-Кузьма .... (212) 254-6943
Ляриса Крупа .... (201) 539-4937
Лев Стругацький .... (212) 595-2549

Віольончеля: Нестор Цибрівський .... (212) 595-6974
Сольо-спів: Андрій Добрянський .... (212) 628-3296

Школа Балету та Українських Народних Танців
РОМИ ПРИЙМИ-БОГАЧЕВСЬКОЇ
оголошує вписи
на ШКІЛЬНИЙ РІК 1984/85

New York, N.Y.
При церкві Св. Тройці, 359 Broom St. (близько III Авеню)
Субота, 29-го вересня, від 1-5 год.

Irvington, N.J.
Авдиторія Св. Івана Хрестителя, Sanford and Ivy
Вівторок, 25-го вересня, від 3-6 год.

Uniondale, L.I., N.Y.
Українська Централя св. Володимира
226 Uniondale Avenue
Понеділок, 17-го вересня, від 6-9 год. веч.

В програмі: балет, українські народні танці та руханка для пань.

Тел. інформації: (212) 677-7187

Український Католицький Університет Ім. св. Климента Папи
і
Св. Софія — Релігійне Товариство Українців Католиків, ЗСА
запрошують Український Мирянський Актив на

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИЙ СИМПОЗІЙ

на тему:

УКРАЇНСЬКЕ ХРИСТИЯНСТВО НАПЕРЕДОДНІ ДРУГОГО ТИСЯЧРІЧЧЯ

що відбудеться
у приміщеннях ЛяСалл університету
при 20-ій і Олні вул. у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, Па.
в суботу, 6-го жовтня 1984 року
Реєстрація: год. 9-та вранці.
Реєстраційна оплата $7.00, включає снідання і полуденок.

У конференції візьмуть участь чільні українські й неукраїнські науковці, теологи, історики й філософи, між ними такі вчені світової слави, як ЯРОСЛАВ ПЕЛІКАН і ТОМАС МОЛЬНАР.

Усіх тих, які не матимуть можливості взяти участь у цій конференції, Товариство Св. Софія прохає прислати даток на покриття коштів конференції. Чеки прохається виписувати на:

St. Sophia Religious Association
of Ukrainian Catholics
і пересилати на адресу:
7911 Whitewood Road
Philadelphia-Elkins Park, Pa. 19117

ТРИНАДЦЯТИЙ КРАЙОВИЙ З'ЇЗД УПС в ЗСА

відбудеться
в суботу, 17-го листопада 1984 року
в Пластовому Домі в Ню Йорку
при 144 Друга Авеню

Участь в ньому мають право брати всі дійсні члени УПС, які живуть на терені ЗСА.
Всіх членів-учасників З'їзду обов'язує повний пластовий однострій.

ПРОГРАМА З'ЇЗДУ:

Реєстрація учасників від год. 9-ої до 10-ої ранку
1. Відкриття 13-го Крайового З'їзду
2. Вибір Президії З'їзду та прийняття порядку нарад
3. Вибір Комісій: верифікаційної, номінаційної і резолюційної
4. Відчитання й одобрення протоколу 12-го З'їзду
5. Звіти членів Крайової Булави УПС
6. Звіт Крайової Ради з перевірки діловодства КБ УПС
7. Звіт Верифікаційної Комісії
8. Обідова перерва 2-3 год. по пол.
9. Запити й дискусія над звітами
10. Уділення абсолюторії уступаючій Крайовій Булаві УПС
11. Панель: „Яким ми хочемо бачити сеніорат" (Місце УПС в Пласті)
12. Вибір Крайової Булави УПС
13. Звіт Резолюційної Комісії
14. Різне
15. Закриття З'їзду

Просимо Проводи Осередків Праці доложити всіх старань, щоби якнайбільше число членів Уладу Українського Пластового Сеніорату взяло участь у цьому З'їзді.

СКОБ!

За Крайову Булаву УПС:

пл. сен. Вячеслав Вишневський *(голова)*
пл. сен. Ольга Дзядів *(писар)*

З почуттям пошани...

Запізнав я вперше мого професора латини у Бережанській гімназії під час вступних іспитів у 1939 році. Він був членом іспитової комісії і не тільки поставив мені додаткові усні питання, але й натякнув на відповідь з географії, коли я стогнав, не знаючи імен всіх островів Тихого океану.

Було йому тоді десь під сороківку. Низького росту з округлим червоним обличчям та цілковито обголеною головою. Нам здавалося, що його завжди рухомі, пронизливі, блискавичні очі зможуть відкрити у нас наші найглибші таємниці. Був він завжди елеґантно вбраний, але своєю будовою не нагадував він нам Ероля Флина, а радше своєю суворістю був більше схожий на лисого Наполеона.

Його поява викликувала у нас, бомбастичних хвальків-мудрагалів і недорослих „ґанґстерів", найгірші почуття. Ми „в кулак" з нього посміхалися і через його кругле червоне обличчя „помідором" називали.

Крім навчання латини, він був опікуном нашої кляси, а також заступником директора школи. Для нас, розбуханих воєнними подіями „революціонерів", був він таки надзвичайно вимагливим і пострахом школи. Тепер з перспективи років треба ствердити, що він був вирозумілим, хоч і давав низькі оцінки, але завжди готовий був з допомогою та давав можність поліпшити свої оцінки навіть після викладових годин, але пророблений матеріял таки треба було добре знати.

Коли ми, „малі бандити", й виводили його з рівноваги, він на нас сердився, але злоби не носив в серці, і не „реванжувався" нам за наші злосливі вчинки.

Клясою контролював без трудностей, і ми найбільше боялись останніх десяти хвилин кожної лекції, бо тоді він перепитував клясу і записував оцінки. Мав він почуття гумору і любив розповісти жарт, звичайно нав'язуючи його до латинської мови. Він любив, щоб кляса з того жарту і сміялася, що ми радо робили, щоб тим довготривалим сміхом скоротити лекцію латини.

Одного разу, після жарту, коли я, боючись, що він мене запитає, старався вигуками віджививити сміх кляси, вивів професора з рівноваги до такої міри, що він замахнувся, щоб мене вдарити, хоч того ніколи перед тим ані після того не робив. Все ж таки довелося мені того дня після навчання здавати ввесь до того часу проироблений матеріял латини, то він мене таки не „спалив", але після іспиту потішив словами: „Хто терпить—той спасен!"

Він любив латину, нею жив і нас навчав всіх нюансів мови. Вимагав він від нас не тільки поправного знання латинської мови, але й знання української мови, як підставових гімназійних предметів. Був механічною мовною машиною, вчив без підручника, з пам'яті, і того ж вимагав від нас, навчаючи нас відчувати душу мови. Заохочував він нас також займатися спортом, хоч це від нього якось смішно виходило, бо не мав він фігури спортовця.

Жив він недалеко від гімназійного будинку. Мав елеґантну жінку, яку дуже любив і, здається, мали вони маленького сина.

Воєнні події на весні сорок літ тому, перервали нам найстаршоклясникам бережанської гімназії, наше навчання. Розійшлися ми різними дорогами. Численні пішли до Української Повстанської Армії, інші—до Дивізії „Галичина" і багато з нас виеміґрувало до Німеччини.

Тепер в Торонто ми, його колишні учні, мистець маляр Володимир Беднарський, учителька Марійка Бойко-Небесьо та механічний „дизайнер" Зенко Кобилянський, приємно його згадуємо. Він впояв у нас знання латини, яке нам без труднощів допомогло закінчити середні школи в нових обставинах. Ми згадуємо ним вщеплену любов до рідної мови. Ми його з пошаною згадуємо.

Він називався Бойкович, ми його офіційно кликали професор Бойкович, поза плечі „помідор", чи тужливо „Бойцьо". Кажуть, що він десь живе в „мідвест" Америки. Людина, якою Бог благословив наші гімназійні роки і якого благородну душу, любов до науки ми шановливо згадуємо.

Ми його згадуємо, як одного з найліпших наших учителів, який на наше виховання мав великий вплив і який на нас, його учнях, залишив свій знак.

Остап Сокольський

ПАПА ІВАН ПАВЛО II наголошує тепер у своїх проповідях в Канаді, більше як в будь-якій іншій країні, які він досі відвідував, потребу єдности в Католицькій Церкві і між Церквами взагалі. Крім того Папа дуже рішучо виступив проти абортів і заявив, що ніхто не має права відбирати життя, навіть у першій його стадії. Будучи в Монтреалі у провінції Ню Бранзвик. Папа зустрівся з польськими моряками, які щиро вітали голову Католицької Церкви польського роду і не боялися, що, повернувшись до Польщі, тамошній режим може їх за це покарати.

З причини невчасної смерти
Їх Блаженства Патріярха і Кардинала
ЙОСИФА СЛІПОГО
Духовного Провідника Української Католицької Церкви
дату українського фестивалю Менор Джуніор Коледжу
перенесено
з неділі, 16-го вересня 1984 року на
неділю, 21-го жовтня 1984 року, полудне до 5-ої по пол.

Менор Джуніор Коледж, заснований Українськими Сестрами св. Василія Великого, додержується 40-денної жалоби по нашому улюбленому бл. п. Блаженнішим Отцю Йосифові Сліпому і висловлює усім Українцям Католикам своє глибоке співчуття.

NEW YORK CITY — ШКОЛА св. ЮРА
СВІТЛИЧКА
83-го ВІДДІЛУ СУА
для дітей у віці 3-5 років
Кожної суботи.
Початок 22-го вересня 1984 р., в 10-ій год. ранку
Зацікавлених батьків проситься дзвонити вечером по дальші інформації:
(212) 228-8788

„Листи читачів" повинні бути не довші, як одна сторінка машинопису, друкована через два інтервали Лист повинен торкатися тем, порушених тільки на сторінках „Свободи". Реаґувати слід до десяти днів після опублікування матеріялу. Якщо лист пишеться рукою, то слід писати його чітко і виразно і також з великими відступами поміж рядками. Редакція застерігає за собою право скорочувати листи й виправляти мову, як і скреслювати різкі вислови.

Перед З'їздом рогатинців в Ґлен Спей

Ширші сходини рогатинців 31-го березня ц.р. рішили скликати З'їзд рогатинців на Оселі „Верховина" в Ґлен Спей, Н. Й., 13-го і 14-го жовтня 1984 року.

Одним із головних завдань цього З'їзду має бути передискутування справи видання Збірника Рогатинської Землі. Самозрозумілим є, що наради будуть вміщати різні аспекти цієї проблеми, а саме: видавничий, редакційний, друкарський, фінансовий і інші. Рогатинська земля остала позаду інших реґіональних груп на добрих пару десятків років. На рідних землях Рогатин і околичні села були передовими у майже всіх ділянках громадського, політичного господарського, культурного і релігійного життя.

Сьогодні-це вже п'ять хвилин перед дванадцятою, щоб успішно завершити наш рогатинський патріотичний обов'язок і видати збірник географічних, історичних та етнографічно-побутових і мемуарних матеріялів. Це особливий обов'язок тих останніх рогатинських моґіканів, яким Господь дозволив ще прожити довше кілька років. Наш священний обов'язок є зареєструвати і залишити дослідникам та майбутнім поколінням ще живу історію нашої вужчої батьківщини, її патріотизму, завзятости і невмірущости. Наш Рогатинський Збірник повинен стати історичною і документацією та збіркою спогадів з усіх ділянок життя нашого міста і повіту.

Нам, сучасникам, небагато відомо про давне минуле з рогатинської історії—про родину Рогатинських, яка зачислялася мабуть до найзнатніших українських родів, про Юрка Рогатинця та його часи, про Ставропігійське Братство в Рогатині, про друкарню єпископа Балабана у Стратині, про славну красуню рогатинську попадянку Настю Лісовську, замужню за турецьким султаном Пишним і відомою в літературі та історії, як Роксоляна. Це тільки кілька фактів з давньої минулої історії, які по причині важних трагедій нашого народу не остали сильно зафіксованими в нашій історичній і мемуаристичній літературі.

Отже тепер не допустім до цього, щоб новіший період історії недавноминулого рогатинської землі пропав, або остався здеформований ворогами.

Ми, ще живі свідки і учасники цього часу, мусимо зібрати всі доступні нам матеріяли про діяльність наших громадських, господарських, виховних культурних і церковних установ та їхніх провідників для історичної спадщини майбутнім поколінням та дослідникам про живучість українського духа в боротьбі за волю українського народу.

Зараз нам усім час доложити рук до завершення початого діла.

Комітет звертається до рогатинських земляків зголошувати участь у З'їзді на адресу: Roman Krupka, 101-21 103-th St., Ozone Park, N. Y., 11416 і посилати свої пожертви на Збірник до: Ukrainian Ortodox Federal Gredit Union, P. O. Box 160, Cooper Station, N. Y., 10003 на конто ч. 2414.

Отже до скорого і милого побачення на З'їзді.

Д-р Олег Кудрик

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
бл. п. інж.
МИРОСЛАВА ПАВЛА КОЛТУНЮКА
відправиться
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в церкві св. Юра в Ню Йорку, Н. Й.
дня 19-го вересня 1984 р.
о 7-ій год. ранком

Просимо Рідних і Знайомих згадати нашого Дорогого і Незабутнього Славка і помолитися за спокій Його душі.

РОДИНА

В СОРОКОВИЙ БОЛЮЧИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого
МУЖА І БАТЬКА
бл. п.
ФЕДОРА ВІЧКОВСКОГО
буде відслужена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в церкві св. Михаїла в Гартфорді, Конн.
при 125 Ветерсфілд Авеню
24-го вересня 1984 р., о год. 8-ій ранку

Про участь і молитви за душу Покійного просять:

МАРІЯ — дружина
МИХАЙЛО — син
ОСИП — син

ДИВІЗІЙНЕ ПЕЧЕННЯ БАРАБОЛІ ПЕРЕЛОЖЕНЕ

Лігайтон, Па. (О.Л-ий). — Управи Станиць Дивізійників у Лігайтоні та Філядельфії повідомляють, що традиційне дивізійне печення бараболі і забава раніше заплянованi на суботу, 22-го вересня ц.р. на Оселі ім. О. Ольжича у Лігайтоні, з уваги на смерть Глави Помісної Української Католицької Церкви Патріярха Йосифа й проголошену 40-денну жалобу від 7-го вересня до 17-го жовтня ц.р. — переложено на суботу, 20-го жовтня ц.р.

Іван Кедрин
ЖИТТЯ — ПОДІЇ — ЛЮДИ
СПОМИНИ та КОМЕНТАРІ
Ціна: $21.25 з пересилкою
Мешканців стейту Ню Джерзі зобов'язує 6% стейтового податку
SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302

Візьмім...

(Закінчення зі стор. 2)

Незалежно від величезної, прямо історичної, ваги цьогорічних виборів, наша активна і масова участь у виборах і голосуванні — дуже побажана теж і тому, що ми повинні вкінці вийти з нашого політичного ґетто, де марнуємо час і енерґію на безконечну (уже сороклітню!) і безнадійну взаємоборотьбу й увійти в американське політичне життя. Це єдиний шлях здобути належне нам політичне значення і вплив. Без нашої присутности в політичному житті країни, ми не можемо багато допомогти нашому поневоленому народові чи українським справам, не зважаючи на героїчні зусилля на тому полі наших молодих активістів. На цій преважливій ділянці ми проспали кількадесят років...

Самозрозуміло, що виборні політики, конгресмени та сенатори багато більше рахуються з групами, які масово йдуть до виборів і мало рахуються з групами, які виявляють мале зацікавлення і участь у виборах.

Якнайбільш масово включімся у цьогорічні преважливі вибори!

ДРУЖИНА АКАДЕМІКА Андрея Сахарова Єлена Боннер внесла апеляцію проти винесення судового розпорядження про те, що вона повинна залишитись п'ять років в Горькому і не має права виїжджати з міста дальше, як 25 миль. Очевидно, це є свого роду заслання проти чого протестує не тільки Є. Боннер, але також численні її приятелі. Суд арґументував своє рішення тим, що вона займалася „антисовєтською пропаґандою". Нова розправа над Боннер правдоподібно відбудеться в листопаді цього року, якщо суд прийме до уваги внесений відклик.

Об'єднання Українських Лісників і Деревників
ділиться сумною вісткою, що в суботу, 11-го серпня 1984 р. відійшов у Вічність на 74-му році життя

бл. п. інж. лісник
ДМИТРО ЮРЧИШИН

Дружині пані Ірені, синові Богданові та дочці Лені засилаємо глибокі співчуття.

УПРАВА І ЧЛЕНИ ОБУЛІД-у

Центральний Комітет Союзу Земель Соборної України — Селянська Партія
з сумом повідомляє Членство і ширше Громадянство, що 6-го серпня 1984 р. помер передчасно

бл. п.
Олександер Семенович СІВЕРСЬКИЙ
ГОЛОВА ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ НАШОЇ ПАРТІЇ.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Ц. К. СЕЛЯНСЬКОЇ ПАРТІЇ

Центральний Комітет Союзу Земель Соборної України — Селянська Партія, висловлює своє глибоке співчуття всій горем прибитій Родині несподівано померлого Голови Центрального Комітету СЗСУ-СП, О. С. Сіверського. Бажає Родині Померлого витривалости, щоб легше пережити невідшкодовану втрату, Покійному Царства Небесного і Вічної Пам'яті по Ньому між нами.

ЦК СЕЛЯНСЬКОЇ ПАРТІЇ

У глибокому смутку ділимося вісткою з Родиною і Приятелями, що в п'ятницю, 14-го вересня 1984 р. в лікарні St. Barnabas, Livingston, N.J., ненадійно, заснула Вічним Сном на 54-му році життя наша Найдорожча й Улюблена ДОНЯ, ДРУЖИНА, МАМА І БАБЦЯ

бл. п.
ЄВГЕНІЯ КОЗДОБА-ВОВК

ПАНАХИДИ — відправлені в неділю і понеділок, 16-го і 17-го вересня 1984 р., о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин при 1600 Stuyvesant Avenue, Union, N.J.

ПОХОРОН — у вівторок, 18-го вересня 1984 р., о год. 9-ій ранку з Української Православної Церкви св. Тройці при 834 Lyons Ave., Ірвінгтон Н. Дж. Після похоронних відправ Тіло Покійної буде перевезене на Український Православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

муж — МИХАЙЛО
дочка — ЛЕСЯ ДАНКЕВИЧ з чоловіком ВОЛОДИМИРОМ
сини — МИХАЙЛО і ЄВГЕН
мама — АНАСТАСІЯ КОЗДОБА
сестри:
НАДЯ НАГОРНЯК з чоловіком ІВАНОМ і дітьми
ЛІДА КЛЕНСЕЙ з чоловіком АЛОМ
АННА з чоловіком і дітьми в Україні
брати:
ВАСИЛЬ з дружиною МАРІЙКОЮ і дітьми
ВОЛОДИМИР
внуки — ВОЛОДИМИР, МАРКО І ПЕТРО
ближча і дальша Родина в Америці й Україні

Серцево-...

(Закінчення зі стор. 2)

жили малий удар мозку, від великого удару. Щоб перейти цю операцію треба втішатись назагал добрим загальним здоров'ям і не бути старшим, чим 70 років. Тоді вона відносно мало рисковна. Одначе треба брати на увагу, що одно з діягностичних досліджень, зокрема у хворих старшого віку, а саме т.зв. ангіграм може мати поважні комплікації.

Хоч удар мозку — це ще далі третя з черги причина смерти в Америці (на 800,000 щорічних нових ударів мозку 165,000 приносять смерть), все таки смертність від цієї недуги зменшилась від 1972 року на 42 відсотки, мабуть через профіляктичні засоби і краще усвідомлення населення.

Регабілітація

Жертва удару мозку має змогу повернутись до попереднього позему функціонування раніше, або взагалі ні. Це все залежить від обсягу і розміщення пошкоджених частин мозку. Духове наставлення пацієнта (сила волі, сильне бажання видужати) і зусилля відданої групи теравпістів, які спеціялізуються у відбудові пошкодженого організму і не менше кмітливість членів родини і приятелів хворого — від цього всього залежить успіх виздоровлення.

Регабілітація повинна починатись із хвилиною, коли пацієнт опиниться у лікарні й продовжуватись поступово, включаючи терапію рухів, мови та зайнять. Деякі, зокрема старші віком, особи змушені змінити стиль життя, інші ж — при відповідному лікуванні мають змогу повернутись пізніше до нормального способу життя і утримувати високий ступінь незалежности та активности.

ПРИЙМЕМО НА ПРАЦЮ

IBM System 34, System 36 operator.

Досвід побажаний. Прийнятий на цю працю перейде вишкіл.
Зголошення:
Український Народний Союз
(201) 451-2200

Мистецьке оформлення
ЛЮБОСЛАВА ГУЦАЛЮКА
У книжці 16 новель.
Ціна: $12.00. Пересилка $1.00.
Мешканців стейту Ню Джерзі зобов'язує 6% стейтового податку.
Замовляти:
SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street • Jersey City, N.J. 07302

ЛЮБОВ КОЛЕНСЬКА - ДЗЕРКАЛА
ЛЮБОВ КОЛЕНСЬКА
ДЗЕРКАЛА
НОВЕЛІ

КНИЖКА, БЕЗ ЯКОЇ НЕ МОЖНА ОБІЙТИСЯ!

це надрукована у „Свободі", В-ві Українського Народного Союзу, книжка

А. Драгана:
„ШЕВЧЕНКО у ВАШІНҐТОНІ"

— історія одного з найбільших і найсвітліших досягнень українців Америки: здвигнення пам'ятника Кобзареві України Тарасові Шевченкові у столиці Америки!

Книжка має 138 сторінок, численні оригінальні ілюстрації та документальні описи подій у вісьмох розділах:

1. Відкриття пам'ятника,
2. Український День у столиці Америки,
3. Великої події славне завершення,
4. Шлях Шевченка до Вашінґтону,
5. Битва за Шевченка (з комуно-московською імперією),
6. Мова цифер (точний розрахунок із зібраних фондів),
7. Шевченко і Американські Українці, та
8. Будеш, Батьку, панувати!

Передмову до книжки написав
проф. д-р ЯРОСЛАВ ПАДОХ
Обкладинку і заголовну сторінку оформив
мистець БОГДАН ТИТЛА.

Основна відомість і постійна свідомість описаного в книжці труду і його світлого завершення: здвигнення пам'ятника Кобзареві України в столиці Америки, буде для кожного джерелом гордости, радости і заохоти до нових добрих і великих починів.

Щоб дати можливість кожному набути цю необхідну книжку, встановлено мінімальну ціну на неї в сумі **тільки 6.00 долярів.** Для вигоди читачів подаємо формуляр на замовлення, яке прохаємо виповнити і разом з належністю переслати на подану на ньому адресу.

Мешканців стейту Ню Джерзі зобов'язує 6% стейтового податку

До Видавництва „Свобода"
"SVOBODA"
30 Montgomery Street
Jersey City, N. J. 07302

Прохаю переслати мені .... примірник ...... книжки
А. Драгана: „ШЕВЧЕНКО У ВАШІНҐТОНІ"

Належність у сумі .... доп. залучую чеком (поштовим переказом).
Належність платна лише в амер. допярах.

Ім'я і прізвище ....

Вулиця .... місто ....

стейт .... зіп ковд..............................

Виставка української вишивки в Рочестері

На виставці української вишивки стоять (зліва) Іванна Мартинець, Мирослава Стахів, Ірина Руснак і Мирослава Приймак.

Виставка української вишивки мисткині Мирослави Стахів відбулась у Рочестері в днях від 16-го до 19-го серпня 1984 року. Ця виставка була мистецькою атракцією в рамках фестивалю церкви св. Йосафата. Цей чотириденний фестиваль— це був тріюмф української культури і мистецтва. Фестиваль відвідали тисячі мешканців Рочестеру і довколишніх місцевостей, ба навіть Канади. Цього року, як і попередніх років, при відкритті фестивалю були теж американські політичні представники, які висловлювали симпатії для українського народу і його боротьби.

Кожного року на запрошення фестивального комітету 47-ий Відділ Союзу Українок Америки влаштовує виставку українського мистецтва. Цього року 47-ий Відділ СУА, що його очолює Ірина Руснак, був організатором виставки, яка складалась із пребагатої колекції вишивок обрядових рушників і хустинок, зразків полтавської мережки та дуже цікавих і унікальних церковних гаптів, т. зв. „підризників".

Велику увагу відвідувачів притягала вишита мапа „Україна у вишивці" із розміщеними стилями вишивки. Та найбільш складними і оригінальними експонатами треба визнати вишиття гербів українських земель. Це вже не лише муравлина праця вишивкарки, але складна наукова студія історій українських земель.

Мисткиня Мирослава Стахів досліджує українське вишивальне мистецтво, студіює українську вишивку теоретично і практично, а, вивчивши техніку вишивання усіх жанрів традиційного мистецтва,—відтворює на підставі джерел давні унікальні забуті взори.

Усі експонати були надзвичайно по-мистецьки виконані та дбайливо й естетично розміщені із українськими і англійськими поясненнями. Крім цих пояснень, мисткиня із великою любов'ю невтомно усі чотири дні докладно описувала, подавала історію кожного експонату і різних стібів.

Відвідувачі виставки з захопленням приглядались експонатам та висловлювали свій подив і велике признання мисткині, а неукраїнські відвідувачі прямо не могли повірити, що все це вишила—створила одна особа. І дійсно, щоб усе це створити, треба великої снаги, терпеливости, а що найважніше—любови до української вишивки, а всі ці прикмети мисткиня Мирослава Стахів посідає. Велика заслуга мисткині, що вона у своїй унікальній виставці використала теоретичне знання істоти краси вишивки з різних часів й усіх земель України, та представила експонати у такий умілий спосіб.

Союз Українок Америки особливу увагу присвячує українській народній творчості, а в тому—українській вишивці, не лише тому, що вона є віддзеркаленням української народної душі, її почуття краси і гармонії, а й тому, що тут, на еміґрації, вишивка є тим „євшаном зіллям", що вичаровує і укріплює органічний зв'язок з Україною і українським народом. А понад усе наша українська вишивка—це доказ високої мистецької народної культури, якою ми пишаємось у колі вільних народів світу та мобілізуємо громадську думку в користь нашої державної незалежности.

На цьому шляху виставка української вишивки мисткині Мирослави Стахів є також її особистим тріюмфом, за який їй належить золота олімпійська відзнака. Велике признання слід висловити теж її чоловікові дрові Денисові Стахову за безмежну підтримку і допомогу в улаштовуванні цієї виставки.

Рочестерська громада щиро вітала мисткиню Мирославу Стахів та д-ра Д. Стахова. Святкове відкриття виставки, що його перевела мистецька референтка 47-го Відділу СУА, створило теплу атмосферу та надало виставці цілеспрямування.

Успіх моральний і політичний фестивалю, а передусім мистецької виставки, є вислідом солідної підготовки і вкладу праці широкої громади та відданих парохії, а в тому—молодого покоління жінок, що своїм ентузіязмом і трудом, як інструктори вишивки, кераміки, вибійки, писання писанок тощо, своїм захопленням і любов'ю та гарним українським національним вбранням, співом і народними танцями полонили увагу тисяч неукраїнських відвідувачів і здобували симпатії для української громади і українського народу.

Іванна Мартинець.

ПРО КОНВЕНЦІЇ УНС ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ

Конвенції Українського Народного Союзу завжди були головними етапами в розвитку не тільки самого Союзу, але і всієї Української Громади в Новому Світі. Чого можна очікувати від перебігу і рішень та висліду кожної чергової конвенції цієї найстаршої і найбільшої української установи у Вільному Світі, базуючись на досвіді минулого?

Інформації про це знайдете у виданій безпосередньо перед 30-ою Конвенцією книжці А. ДРАГАНА.

У ДЗЕРКАЛІ КОНВЕНЦІЙ УНС

У книжці, крім вступної загальної характеристики усіх попередніх 29 конвенцій, подано основні інформації про них:

- де і коли вони відбулися,
- скільки було делеґатів,
- який у тому часі був організаційний і фінансовий стан УНС,
- які важливіші рішення винесено та кого обрано до проводу.

Книжка ілюстрована, має 72 сторінки і коштує ТІЛЬКИ ЧОТИРИ ДОЛЯРИ.

Замовляти в книгарні „Своободи":

"SVOBODA" BOOK STORE
30 Montgomery Street
Jersey City, N. J. 07302

Мешканців стейту Ню Джерзі зобов'язує 6% стейтового податку.

У світлу пам'ять патріота д-ра П. Синенького

Д-р Петро Синенький (під час лікарської практики в Чорткові)

Недавно надійшла з Польщі сумна вістка, що 17-го березня ц. р. згинув у нещасливому автомобілевому випадку д-р Петро Синенький.

Ціле його життя було сповнено боротьбою, працею та терпінням в ім'я правди та добра українського народу.

Д-р Петро Синенький народився в січні 1901 року в селі Чорнокінці Великі, повіт Копиченці, в родині тамошнього управителя народної школи. Будучи учнем 6-ої кляси гімназії в Чорткові, вступив він добровольцем до українського війська в 1918 році, разом із своїм батьком, який був пропаґандистом в українській армії. У війську молодий Петро перебув усі фронтові змагання УГАрмії, починаючи від Львова аж до Києва, а під кінець знайшовся у польському полоні в Тухолі. По повороті з полону записався він знову до гімназії в Чорткові, де по двох роках здав матуру в 1924 році.

В цьому самому році вписався він на медичний факультет Українського Тайного Університету у Львові. В 1925 році УТУ припинив свою діяльність, тому він був змушений, по якомусь часі, продовжати свої медичні студії у польському державному університеті у Львові.

Під час своїх студій запізнався він із талановитою студенткою-маляркою Анною Терлецькою (сестрою д-ра Миколи Терлецького), з якою він потім й одружився.

Будучи студентом гімназії, а пізніше студентом медицини, перебував він у часі вакацій на селі, де займався громадською працею; він організував сільській хор і приготовляв театральні вистави разом з іншими студентами села. Цей аматорський гурток села був так заавансований, що грав тоді навіть п'єсу Винниченка „Між двох сил", із якою їздив по сусідніх містечках і селах.

По закінченні медичних студій практикував д-р Синенький у Чорткові, де був гімназійним лікарем та довший час головою місцевого „Сокола". Нижчепідписаний, як гімназист, запізнався з покійним доктором у 1936 році, коли д-р Синенький уділив йому першу поміч і витягнув комара з вуха.

Св. п. д-р Синенький мав репутацію доброго лікаря, якого пацієнти любили і шанували. Доказом цього є факт, що в часі війни, по приході большевиків, коли його перший раз арештували, то одного дня прибула велика маса з довколишніх сіл, які разом з місцевими людьми пішли до НКВД просити, щоб його випустили. Хтось із НКВД промовляв тоді до людей і обіцяв, що його справа буде скоро розглянена і якщо він не винен, то його випустять, і дійсно, по пару днях його звільнили.

По якомусь часі його одначе знову арештували й вивезли до Тернополя. Дружині його не хотіли сказати де він є і що з ним діється. В тому самому часі у Львові, в домі батьків дружини, Терлецьких, перевели злосливий і нищівний трус. Малий синок д-ра Синенького, який в тому часі перебував у них, в час трусу втік з хати і пізніше знайшли його втопленого в розкопанім каналі (направа каналу) біля хати. Дружина Анна, по втраті чоловіка і дитини, попала в нервовий розстрій і отруїлася.

Незадовго опісля, під натиском німецької армії, большевики безладно втікали, але в останній момент одної ночі тернопільських в'язнів вивезли хаотичним порядком на схід, затративши при цьому всі в'язничні документи.

Д-р Синенький перебув на далекій півночі в таборі засланців майже 10 років. Коли ж в цьому таборі він зголосився лікарем, йому не повірили, бо не мав жадних документів. Казали, що таких, які вдавали лікарів, було багато.

Був там на скоро зорганізований шпиталь, де не було ні одного лікаря, лише кілька медсестер. У шпиталі було багато хворих дітей родин польських засланців. Коли д-р Синенький зголосився на працю в шпиталі, то його призначили палити в печах.

Працюючи „палячем", він рівночасно давав лікарські поради потребуючим. З бігом часу завідуюча медсестра набрала до нього довір'я. До цього шпиталю по якомусь часі приділили лікаря-хірурга, старшого віком, який студіював у Сорбоні. Він пізнав, що має до діла з лікарем і скоро зробив Петра Синенького своїм асистентом. В тім шпиталі по літах праці д-р Синенький набрав великого досвіду в хірургії.

В 1951 році, коли відправляли великий транспорт польських жінок і дітей до Польщі, трапилася добра нагода звільнення і виїзду, бо треба було лікаря до цього транспорту. Д-р Синенький зголосився туди, і тому, що не було нікого іншого, його прийняли. І так в 1951 році, по 10-ох роках заслання на далекій півночі, опинився він у Польщі. Тут приділили його як хірурга до шпиталю в Старґанді, коло Щеціна, де пізніше він став директором цього шпиталю. Теж тут він пізнав медсестру, вдову з маленькою дочкою, з якою він і оженився.

Останніми роками, як емерит в Польщі, осамітнений в чужому морі, тужив за рідними сторонами. До свого брата в Америці він писав: „Хотів би я тебе сердечно обняти і почути з твоїх уст хоч кілька слів у нашій рідній мові". Його бажання сповнилися два рази, коли його рідний брат, інж. Володимир Синенький, разом із дружиною, відвідав його в 1976 і 1979 роках. Третього приїзду свого брата він вже не дочекався, бо 17-го березня ц. р. згинув трагічно в автомобілевій катастрофі, коли вантажник наїхав на його авто на скруті вулиці.

Яке трагічне життя, така й трагічна смерть спіткала нашого незабутнього д-ра Синенького.

Нехай пам'ять про нього остане нам на завжди і хай його ім'я залишиться у почеснім списку у Пантеоні українських лікарів, що відійшли від нас.

Присвячуючи цю скромну посмертну згадку пам'яті лікаря, вояка і громадянина висловлюємо щирі співчуття його родині.

Д-р Павло Пундій

З нагоди 45-річчя проголошення незалежности Карпато-Української Держави, накладом Карпатського Союзу в Ню Йорку вийшла книжка
д-ра Юліяна Химинця
під заг.
„МОЇ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ІЗ ЗАКАРПАТТЯ".
Книжку можна придбати за 10 доп. у книгарні „Свободи":
SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street • Jersey City, N.J. 07302
Мешканців стейту Ню Джерзі зобов'язує 6% стейтового податку.

Св. п. д-р Роман Турко

Св. п. д-р Р. Турко

6-го січня 1984 року, на сам Свят-вечір, у Торонто відійшов від нас назавжди сл. п. д-р Роман Турко.

Покійний був ініціятором і засновником монтреальського Відділу Українського Лікарського Товариства Північної Америки в 1962 році. Навіть уже виїхавши з Монтреалю, він і далі цікавився та підтримував працю цього Відділу. Відзначався Покійний шляхетною вдачею, а зокрема дружнім ставленням до своїх колеґ-лікарів та повсякчасною готовістю поспішити їм з порадою чи допомогою.

Народився Роман Турко 21-го липня 1906 року в селі Старичах, Яворівського повіту, в родині вчителів Олекси й Марії Турків. Середню освіту закінчив 1925 року у львівській Академічній Гімназії. Того ж року став студентом філософічного факультету Львівського університету, а в 1927 році пощастило йому перенестися на медичні студії в тому ж університеті, які закінчив 18-го січня 1934 року дипломом доктора медицини.

За студентських часів д-р Р. Турко брав дуже активну участь у діяльності молодечої організації Пласт. У 1936 році одружився із студенткою Краківського університету Ярославою Винницькою, яка 48 років була йому вірною товаришкою життя впродовж усіх років війни та еміграції аж до його смерти.

У 1937 році д-р Р. Турко переїхав до Кракова, де в Ягайлонському університеті спеціялізувався в рентґенології й отримав в 1938 році диплом з цієї ділянки.

Після закінчення студій Р. Турко працював у лікувальному закладі „Черче", а під час війни спочатку повітовим лікарем у Яворові, а згодом у Стрию. Звідти був евакуваний до Німеччини, де вступив у ряди української дивізії „Галичина". З друзями-вояками перебував страхіття війни й вкінці разом з ними попав у полон в Італії, де працював як лікар у таборі полонених у Ріміні. Переїхавши до Англії, працював спочатку як портовий робітник, а пізніше став завідувачем оселі українських інвалідів коло Лондону.

В 1952 році разом з дружиною виїхав до Канади і там у 1955 році нострифікував свій лікарський диплом та практикував в лікарнях Торонто, Монтреалю й Ст. Катаринс. У Монтреалі одержав 1961 року диплом спеціяліста в діягностичній радіології. Там же, як уже згадано, організував Відділ УЛТПА. 1962 року П. Турко став керівником рентґенологічного відділу у Ветеранському шпиталі в Ню Бранзвику. На цьому становищі мав можливість зайнятися науковою діяльністю. До речі буде навести тут заголовки хоч би важливіших наукових праць покійного. Ось вони: „Nephrogenic polycythemia" (1966); „Ulcerogenic effect of gastric antrum remnant on partialy resected stomach" (1967); „Sponge Kidney" (1969); „Complications Following Gastric Resection" (1970); „The Lower Esophagus lined by Columnar Epithelium" (1971).

Ці праці були темами його доповідей на лікарських з'їздах та конференціях у Канаді й ЗСА, а згодом друкувалися в наукових медичних журналах Канади і в „Лікарському віснику".

Закінчивши 65-ий рік життя Покійний перейшов на пенсію та переїхав на постійне перебування в Торонто і там частинно працював як радіолог у клініці д-ра Андрія Волощука. У 1982 році Покійного іменовано почесним членом Онтарійської медичної асоціяції.

Помер д-р Роман Турко в торонтонському шпиталі Велзлі. Панахиди відбулися у похоронному заведенні Кардинала в Торонто при участі його побратимів-дивізійників і колеґ-лікарів. Тлінні останки перевезено до Монтреалю й поховано в родинній гробниці на українському цвинтарі.

Друзі та знайомі покійного завжди згадуватимуть д-ра Романа Турка, як щирого патріота, людину енерґійну й віддану своїй медичній професії та справжнього джентлмена.

Д-р Галина Шимонович—Рудницька

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ДЖЕНІС К. КОЗАК, член УНС Відд. 183-го ім. гетьмана І. Мазепи в Дітройті, Миш., померла 12-го липня 1984 року на 43-му році життя. Нар. 1941 року. Членом УНС стала 1941 року. Залишила в смутку Михайла і Катерину Козак, Матея і Мішел Спір, Том Спір і сестру Розу Марію Козак. Похорон відбувся на цвинтарі св. Гробу в Савтфілді, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!
Петро Залуга, секр.

ІВАН МАСЛЯК, член УНС Відд. 292-го ім. св. Івана Хрестителя в Дітройті, Миш., помер 22-го липня 1984 року на 80-му році життя. Нар. в селі Конскє, Березів в Україні. Членом УНС став 1937 року. Залишив у смутку дружину Анну, сина Миколу, дочку Йоанну, п'ять внуків, одного правнука і дальшу родину. Похорон відбувся 25-го липня 1984 року на цвинтарі Вудмер в Дітройті, Миш.

Вічна Йому Пам'ять!
Стелла Федик, секр.

СТЕПАН АНТІН ВАСЬКО, член УНС Відд. 25-го Т-ва „Свобода" в Джерзі Сиper, Н. Дж., помер 30-го серпня 1984 року на 29-му році життя. Нар. 10-го грудня 1954 року в Джерзі Ситі, Н.Дж. Членом УНС став 1969 року. Залишив у смутку матір Марію, батька Петра, братів Петра Михайла і Миколу та Івана Тараса; сестру Керін Смит. Похорон відбувся 4-го вересня 1984 року на цвинтарі св. Хреста в Норт Арлінгтоні, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа.

ВОЛОДИМИР БАРАГУРА
КАЛИНОВИЙ МІСТ
збірка споминів — розповідей із дитячих років у Немирові, із життя учнів Яворівської гімназії в 1922-28 рр.
Мистецьке оформлення
Зеновія Онишкевича
220 стор., ціна: $12.00, порто $1.00
Мешканців стейту Ню Джерзі зобов'язує 6% стейтового податку.
Замовляти:
SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302

● РІЗНЕ ●

EAST—WEST TRADE INSTITUTE
offers free lesson to those who want to become a manager of European market or to do business in Eastern Europe. Meeting — September 22, Saturday, 1 p.m.
SOBELSOHN SCHOOL
1540 Broadway (betw. 45 & 46th Sts.)
Second Floor, Room C
New York, N.Y. Mr. Nite — 927-6861

• FUNERAL DIRECTORS •

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
КОНТРОЛЬОВАНА ТЕМПЕРАТУРА
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y. 10009
(212) 674-2568